

I. feladatsor

Az I. feladatsorban húsz kérdés szerepel. Minden kérdés után 5 választ tüntettünk fel, melyeket A, B, C, D, illetve E betűkkel jelöltünk.

Írjuk a **VÁLASZLAPRA** a feladat sorszáma mellé azt a betűt, amely az adott kérdésre a megfelelő választ jelöli.

1. *Melyik esetben NEM tetraéderez a központi atom körül lévő elektronpárok elrendeződése?*

- A) Szén-tetraklorid   B) Kén-hidrogén   C) Ammónia
D) Jodoform   E) Kén-tetrafluorid

2. Ha ismerjük egy gáz-halmazállapotú vegyület sűrűségét adott nyomáson és hőmérsékleten, akkor ki tudjuk számítani a vegyület

1/ moláris tömegét, 2/ anyagmennyiségét, 3/ térfogatát, 4/ tömegét.

Hány állítás IGAZ a fentiek közül?

- A) Egy.   B) Kettő.   C) Három.   D) Négy.   E) Egy sem.

3. Az ammóniagáz hőmérsékletét T_1 Kelvinről valamilyen tetszés szerinti T_2 Kelvinre növeljük.

Az alábbiak közül melyik tényből következik kétségtelenül, hogy disszociáció történt?

- A) A gázelegy térfogata állandó nyomáson x -szeresére nőtt, ahol $x = T_2/T_1$.
B) A gázelegy nyomása állandó térfogaton y -szorosára nőtt, ahol $y < T_2/T_1$.
C) A gázelegy térfogata állandó nyomáson z -szeresére nőtt, ahol $z > T_2/T_1$.
D) A gázelegy nyomása állandó térfogaton kétszeresére nőtt.
E) Az A) - D) pontban felsoroltak közül egyikből sem következik.

4. Cseppfolyós levegőt nyitott termoszban szobahőmérsékletű környezetben állni hagyunk. Mi történik?

A folyadékelegy

- 1/ feldúsul nitrogénben.   3/ egy idő után teljesen elpárolog.
2/ hőmérséklete állandó.   4/ környezete lehűl.

Melyik állítás IGAZ a fentiek közül?

- A) Az 1., a 2. és a 3.
B) A 2., a 3. és a 4.
C) Az 1., a 3. és a 4.
D) A 3. és a 4.
E) Mind a négy.

5. Egy reakció entalpiaváltozása (energiaváltozása) $\Delta H = -270$ kJ/mol, aktiválási energiája 110 kJ/mol.

Mekkora a fordított irányú reakció aktiválási energiája?

- A) $\Delta H = -110$ kJ/mol
B) $\Delta H = 160$ kJ/mol
C) $\Delta H = -160$ kJ/mol
D) $\Delta H = 380$ kJ/mol
E) $\Delta H = -380$ kJ/mol
6. Az alábbiak közül melyik vizes oldatnak 7-es a pH-ja?
- A) 10^{-7} mol/dm³-es HCl
B) 10^{-7} mol/dm³-es NaOH
C) 0,1 mol/dm³-es NaCl
D) $0,5 \cdot 10^{-7}$ mol/dm³-es H₂SO₄
E) Mind a négy (A, B, C, D) esetben azonos a pH.

7. Az alábbi folyamatra vonatkozó állítások közül melyik **HIBÁS**?

- A) A HIO₃-ban a jód redukálódik.
B) A jodidion oxidálódik.
C) A folyamatban nulla oxidációs számú elemi jód képződik.
D) A H⁺-ionok vízzé oxidálódnak.
E) Az oxigén oxidációs száma nem változik.
8. Mely esetben történik fémkiválás?
- A) Ha vas-szulfát oldatba ezüstlemezét mártunk.
B) Ha nikkel-szulfát-oldatba vaslemezét mártunk.
C) Ha alumínium-szulfát-oldatba cinklemezét mártunk.
D) Ha cink-szulfát-oldatba nikkellemezét mártunk.
E) Ha nikkel-szulfát-oldatba rézlemezét mártunk.

A standard-potenciál adatok:

$$\text{Al}^{3+}/\text{Al} : -1,66 \text{ V}$$

$$\text{Fe}^{2+}/\text{Fe} : -0,44 \text{ V}$$

$$\text{Ag}^+/\text{Ag} : +0,80 \text{ V}$$

$$\text{Ni}^{2+}/\text{Ni} : -0,23 \text{ V}$$

$$\text{Cu}^{2+}/\text{Cu} : +0,34 \text{ V}$$

$$\text{Zn}^{2+}/\text{Zn} : -0,76 \text{ V}$$

9. Melyik állítás **HIBÁS** az alábbiak közül?

- A) Elektrolízis során az elektródfolyamatban képződött anyag tömege arányos az áramerősséggel és az elektrolízis időtartamával.
- B) Elektrolíziskor 1 mol kloridion semlegesítése közben 1 mol elektront vesz fel az elektród, miközben a cellán $9,65 \cdot 10^4$ C töltés halad át.
- C) Elektrolízis során 1 mol cinkion a semlegesítéskor 2 mol elektront vesz fel, és közben a cellán $2 \cdot 9,65 \cdot 10^4$ C töltés halad át.
- D) 1 mol cink(II)-klorid elektrolízisekor a cellán $4 \cdot 9,65 \cdot 10^4$ C töltés halad át.
- E) Elektrolízisnél a negatív töltésű elektródot hívjuk katódnak.

10. Melyik sorban található a felsorolt anyagok **monoton csökkenő** forráspont szerint?

A) CaCl_2	H_2O	H_2SO_4	HCl	H_2O_2	H_2
B) H_2	HCl	H_2O	H_2O_2	H_2SO_4	CaCl_2
C) CaCl_2	H_2SO_4	H_2O_2	H_2O	HCl	H_2
D) CaCl_2	H_2O_2	H_2SO_4	H_2O	HCl	H_2
E) H_2	HCl	H_2O	H_2SO_4	H_2O_2	CaCl_2

11. Az alábbiakban olyan anyagokat sorolunk fel, amelyek molekulái másodrendű kötésekkel alakítanak ki.

Melyik az a sor, amelyben található molekulák mindegyike **más-más típusú** másodlagos kötést alakít ki? (Mindig a legerősebb kölcsönhatást vegyük figyelembe!)

A) H_2O	NH_3	SO_2
B) CH_3OH	CH_3Cl	HF
C) I_2	CCl_4	C_6H_6
D) CH_4	H_2O	CH_3Cl
E) HCl	CS_2	CH_4

12. A felsorolt ionok közül melyek azok, amelyek vegyületekben közönséges körülmények között (25°C , 101 kPa) előfordulhatnak?

Al^{4+} , Ba^{2+} , Ca^{2+} , At^{2-} , Bi^{3+} , C_2^{2-} , Fe^+ , S^{2-} , Ag^{2-}

A) Al^{4+} ,	Ba^{2+} ,	C_2^{2+}	S^{2-}
B) Ba^{2+} ,	Bi^{3+} ,	Fe^+ ,	S^{2-}
C) Ba^{2+} ,	At^{2-} ,	C_2^{2-}	Cu^+
D) Bi^{3+} ,	S^{2-} ,	Ag^{2-}	Al^{3+}
E) Ca^{2+} ,	Bi^{3+} ,	C_2^{2-} ,	S^{2-}

13. Híg salétromsavat öntöttünk egy anyag vizes oldatához, majd kálium-jodid-oldattal megnedvesített szűrőpapírt tartottunk a lombik szájához. A papír megbarnult.

Mi volt a kiindulási oldatban?

- A) Szalmiákszesz.   B) Sütőpor.   C) Konyhasó.
D) Keserűsó.   E) Hypo.

14. *Melyik állítás IGAZ?*

- A) A tömény salétromsav nem oldja a vasat.
B) A híg sósav oldja a negatív standardpotenciálú fémek mindegyikét.
C) Az alumínium oxidmentesítés után sem reagál a vízzel.
D) A magnézium sósavban és nátrium-hidroxid-oldatban is feloldható.
E) A vas reagál sósavval és klórral is. Mindkét reakcióban FeCl_2 keletkezik.

15. *Melyik esetben NEM fejleszthető az első két anyag reakciójával a harmadikként megadott gáz?*

- A) $(\text{ccH}_2\text{SO}_4; \text{NaCl}) \longrightarrow \text{HCl}$
B) $(\text{HCl}; \text{Na}_2\text{SO}_4) \longrightarrow \text{SO}_2$
C) $(\text{KMnO}_4; \text{ccHCl}) \longrightarrow \text{Cl}_2$
D) $(\text{ccH}_2\text{SO}_4; \text{KI}) \longrightarrow \text{HI}$
E) $(\text{tömény NaOH-oldat}; \text{NH}_4\text{Cl}) \longrightarrow \text{NH}_3$

16. Egy vegyszeres üveg ismeretlen összetételű anyagot tartalmaz. Kísérleti úton az alábbi tulajdonságokat állapítottuk meg:

- összetétele: szénhidrogén;
- olvadáspontja: $-90,6 \text{ C}$;
- forráspontja: $125,7 \text{ C}$;
- a szén-tetrakloridos brómoldatot nem színteleníti el.

Melyik szénhidrogénről lehet szó az alábbiak közül?

- A) C_3H_8
B) C_7H_{16}
C) C_8H_8
D) C_3H_6
E) $\text{C}_{20}\text{H}_{42}$

17. A metanalra vonatkozó állítások közül melyik IGAZ?

1/ A metanal hétköznapi neve: formaldehid.

2/ 40%-os vizes oldata a formalin, amelyben metándiol alakban van jelen.

3/ Szilárd polimerje a paraformaldehid, amely hevítés hatására formaldehid gázzá depolimerizálódik.

4/ Sejtméreg, ezért fertőtlenítésre használható.

- A) Csak az 1., a 2. és a 3.
- B) Csak az 1., a 3. és a 4.
- C) Csak az 1., a 2. és a 4.
- D) Egyik állítás sem igaz.
- E) Mind a négy állítás igaz.

18. Melyik anyagra *nem jellemző*, hogy alkálifémmel reakcióba vihető?

- A) Ecetsav.
- B) Glikol.
- C) Propanol.
- D) Xilol.
- E) Imidazol.

19. A következő vegyületek közül melyek adják az ezüstitükör-próbát?

1/ butanal

4/ nádcukor

2/ hangyasav

5/ fenil – β – D – glükózid

3/ szőlőcukor

- A) Az 1., a 2. és a 4.
- B) Az 1., a 2. és a 3.
- C) Az 1., a 3. és a 4.
- D) A 2., a 4. és az 5.
- E) Az 1., a 3. és az 5.

20. Melyik sorban vannak olyan műanyagok, amelyek mind hőre keményedőek?

- A) Műszaru, poli(metil-metakrilát), bakelit, aminoplasztok.
- B) Gumi, bakelit, aminoplasztok, PVC.
- C) Polietilén, gumi, PVC, polisztirol, terilén, nylon.
- D) Műszaru, gumi, bakelit, aminoplasztok.
- E) Műszaru, bakelit, aminoplasztok, terilén.

II. feladatsor**1. feladat**

Zoltán azt a feladatot kapta, hogy készítsen 100 cm^3 30,0 tömeg%-os KOH-oldatot 50,0 tömeg%-os KOH-oldat hígításával.

Ehhez a következőképpen járt el.

Táblázatból kiolvasta a két oldat sűrűségét:

$$\rho(50\text{ tömeg}\%) = 1,51\text{ g/cm}^3,$$

$$\rho(30\text{ tömeg}\%) = 1,29\text{ g/cm}^3.$$

Kiszámította, hogy mekkora térfogatú 50,0 tömeg%-os oldatra van szükség a 100 cm^3 30,0 tömeg%-os oldathoz, és ezt kimérte mérőhengerrel. Egy másik mérőhengerrel pedig annyi desztillált vizet mért ki, amennyi a 100 cm^3 és a kimért 50,0 tömeg%-os KOH-oldat térfogata közti különbség. Ezt a két oldatot főzőpohárba öntve alaposan összekeverte. Az általa készített oldat sűrűsége $1,30\text{ g/cm}^3$ volt.

Számítsuk ki, hány százalékos hibát követetett el Zoltán az oldat készítésénél

- az előállítani kívánt oldat térfogata,*
- tömeg%-os KOH-tartalma szempontjából!*

10 pont

2. feladat

$10,00\text{ g}$ HCl-oldatba ismert tömegű mészkődarabot helyezünk. A reakció befejeztével lemérjük a mészkő tömegét : a kő tömege $3,425\text{ grammal}$ csökkent.

- Hány tömegszázalékos volt a HCl-oldat?*
- Hány tömegszázalékos a kapott oldat az oldott anyagra nézve?*

7 pont

3. feladat

Egyértékű erős sav oldatát egyértékű erős bázis oldatával titráljuk meg.

Mekkora lesz a kapott oldat oldat pH-ja, ha $10,00\text{ cm}^3$ $0,100\text{ mol/dm}^3$ koncentrációjú savat 60 %-ig titrálunk meg $0,0100\text{ mol/dm}^3$ koncentrációjú lúggal?

6 pont

4. feladat

Ismerjük az alábbi adatokat:

- 1,00 g 1,3-butadién tökéletes elégetésekor (miközben vízgőz keletkezik) 45,6 kJ hő szabadul fel,
- 1,00 g normál bután – az előzővel azonos körülmények között történő – elégetésekor szintén 45,6 kJ hő szabadul fel,
- a vízgőz képződéshője: -242 kJ/mol.

Kizárólag a feladatban szereplő termokémiai adatok felhasználásával határozzuk meg a butadién telítésének reakcióhőjét!

(A függvénytáblázat adatai nem használhatók!)

14 pont

5. feladat

Ha cink-szulfát-oldatot grafit-elektrodok között elég nagy feszültséggel elektrolyzálunk, akkor a katódon fémkiválás és gázfejlődés egyidejűleg végbemegy.

10,0 tömeg%-os cink-szulfát-oldat elektrolyzise során a két elektródon azonos térfogatú, $3,00-3,00$ dm³ 18 °C-os, 98,4 kPa nyomású gáz fejlődött. A maradék oldathoz fölös mennyiségű ólom-nitrát-oldatot öntve, 47,00 g csapadékot szűrtünk le.

Számítsuk ki, hogy:

- a) mekkora tömegű fém vált ki a katódon,
- b) mekkora tömegű oldatot kezdtünk elektrolyzálni,
- c) mennyi ideig tartott az elektrolyzis, ha 5,00 A áramerősséggel, teljes áramkihasználással dolgoztunk,
- d) az elektrolyzis végén keletkezett oldat hány tömegszázalékos a különböző oldott vegyületekre nézve!

$$A_r(\text{Pb}) = 207,3; \quad A_r(\text{Zn}): 65,4; \quad F = 96500 \text{ C/mol}$$

16 pont

6. feladat

Írjuk fel az alábbi folyamatok során lejátszódó reakciók egyenletét!

- a) A víz változó keménységét forralással megszüntetjük.
- b) Konyhasóoldatot elektrolyzálunk grafit-elektrodok között, és az elektrolyzis alatt az oldatot állandóan kevergetjük.
- c) Toluolt kétféleképpen klórozunk. (Jelezzük a körülményeket is!)

8 pont

7. feladat

Egy benzolhomológ nitrálása során képződött vegyület tömegszázalékos összetétele a következő: 42,3 % O, 37,00 % C, 18,5 % N.

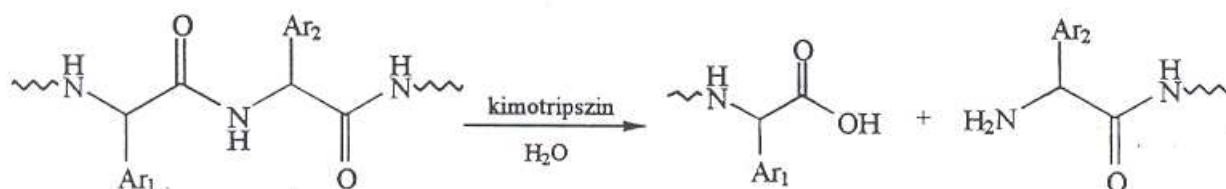
- a) Határozzuk meg a vegyület összegképletét!
 b) Adjuk meg a legvalószínűbb konstitúcióját, nevét és a nitrálás (bruttó) egyenletét!

7 pont

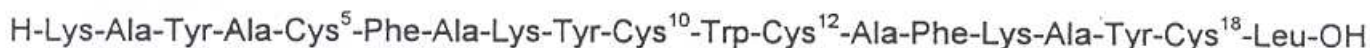
8. feladat

A fehérjék harmadlagos szerkezetének kialakításában, ill. annak rögzítésében nagy szerepe van a fehérje szekvenciában levő ciszteinek között kialakuló diszulfid-kötéseknek. A fehérjék térszerkezetének meghatározásához jelentősen hozzájárul a fehérje ún. diszulfid szerkezetének (a diszulfid-kötések helyzetének) kémiai feltérképezése. Egyszerű esetben az egyik ilyen meghatározási módszer a következő.

Az ismert szekvenciájú polipeptid láncot specifikus fehérjebontó enzimekkel elhasítják, a keletkezett kisebb peptideket elválasztják egymástól, és molekulatömegüket nagy hatékonyságú műszeres módszerrel, tömegspektrometriával meghatározzák. Az alkalmazott kísérleti körülmények között a diszulfid-kötések nem sérülnek, így az enzimek specificitása ismeretében a mért molekulatömegekből következtetni lehet arra, hogy a különböző helyzetű ciszteinek között milyen módon alakulnak ki az egyes diszulfid-kötések. A kimotripszin az egyik leggyakrabban használt enzim, amely csak az aromás oldalláncú aminosavak utáni peptidkötések hidrolízisét katalizálja:

Az alábbi polipeptidben levő négy cisztein között két diszulfid-kötés alakul ki:

Annak meghatározásához, hogy a diszulfid-kötések mely Cys-ek között alakulnak ki, a peptidláncot először kimotripszinnel hasították. A hasítás négy különböző kisebb peptidet eredményezett. Elválasztás után a peptidek molekulatömegét tömegspektrometriásan megmérték, és a következő eredményeket kapták: •

$$M_1=380, M_2=380, M_3=539, M_4=676.$$

Határozzuk meg, hogy mely ciszteinek között alakult ki a két diszulfid-kötés!

$$A_r(\text{C}) = 12; \quad A_r(\text{H}) = 1; \quad A_r(\text{O}) = 16; \quad A_r(\text{S}) = 32$$

12 pont